

de Sprokkel

vrijzinnig humanistisch tijdschrift
regio Westhoek Noord

WINTER 2024

Artificiële intelligentie

V.U.: Marc Van Muylem, Galloperstraat 48, 8670 Koksijde | Verschijnt drie maandenlijks | januari – februari – maart | 12de jaargang nr. 3

Afgiftekantoor: Gent X
P913985 - BC31649

de Sprokkel

de Sprokkel | 12de jaargang nr 3

januari – februari – maart 2024

Verschijnt driemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever: Marc Van Muylem

erkeningsnummer: P913985

PB nummer: BC31649

Vrijzinnig Huis Koksijde

Galloperstraat 48

8670 Koksijde

M 0498 56 61 30

Contactadres Vrijzinnig huis Koksijde

Voorzitter: Joeri Stekelorum

T 058 52 08 94

vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

www.vrijzinnighuiskoksijde.be

kernredactie

Lieve De Cuyper

André Laveyne

Marc Mortier

Ard Van Moer

Marc Van Muylem

droegen ook bij aan dit nummer

Chris Asseloos

Xavier Chesterman

Ruben Janssen

Erik Mannens

Pink Panther

Greta Raeymakers

Joeri Stekelorum

Jean Paul Van Bendegem

Bericht aan de lezers en de auteurs

Dit tijdschrift wordt gratis verspreid binnen de vrijzinnig humanistische gemeenschap regio Westhoek Noord.

Wens je dit tijdschrift te ontvangen stuur dan je adresgegevens naar vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com. Je gegevens worden, behoudens bezwaar, opgenomen in een bestand beheerd door het huisvandeMens Diksmuide en uitsluitend gebruikt voor de verspreiding van dit tijdschrift.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de door derden geleverde artikels. De kernredactie behoudt zich het recht om ingeleverde artikels te wijzigen, in samspraak met de auteurs.

Inhoud

Editoriaal	2
Actueel	3
Column.....	4
Hoofdartikels	5-12
Visietekst	13-14
Jonkies	15
Activiteiten in de regio	16-17
HuisvandeMens	18
Lokale vereniging	18-21
Boekbespreking	22-23
In de kijker	24-25
Gedicht	26
6 ^{de} quizt'ed	27

Editoriaal

Beste vrienden van het Vrijzinnig Huis Koksijde,

Het oude jaar heeft zijn deuren gesloten, en het nieuwe jaar staat voor ons, als een onbeschreven blad, klaar om gevuld te worden met nieuwe ervaringen, kansen en avonturen. Laten we samen de drempel van 2024 overstappen, vol verwachting en optimisme.

In het Vrijzinnig Huis Koksijde hebben we altijd gestreefd naar openheid, vrijdenken en samenhangigheid. Laten we deze waarden nog

sterker omarmen in het komende jaar. Laten we blijven bouwen aan een gemeenschap waarin diversiteit wordt gevierd, waarin we leren van elkaars perspectieven en waarin we elkaar steunen in tijden van vreugde en verdriet.

Moge 2024 een jaar zijn vol inspiratie en groei, waarin we onze geest verrijken met nieuwe inzichten, waarin we samen projecten opzetten die onze samenleving verbeteren, en waarin we momenten van geluk en verbondenheid delen met onze dierbaren.

Laten we in het komende jaar ook stilstaan bij de waarde van vrijheid en het belang van vrije gedachten. Laten we blijven strijden voor een wereld waarin tolerantie en respect voor ieders overtuigingen hoog in het vaandel staan.

Namens het hele team van het Vrijzinnig Huis Koksijde wensen wij jullie een schitterend 2024. Laten we samen het nieuwe jaar omarmen, met open harten en open geesten, en laten we onze gemeenschap nog sterker maken.

Gelukkig Nieuwjaar!

Met vrijzinnige groeten,
Joeri Stekelorum
voorzitter Vrijzinnig Huis Koksijde

P.S.: geloof het of niet, deze tekst is geschreven met ChatGPT 😊, Artificiële intelligentie, het themanummer van deze Sprokkel.... Geniet ervan.

Word fan van Vrijzinnig Huis Koksijde op facebook!
www.facebook.com/vrijzinnighuiskoksijde

Campagne “Hoe vrij denk jij?”

Met het oog op het belangrijke verkiezingsjaar 2024 - waarbij er zowel op Vlaams, federaal, Europees (9 juni 2024) als lokaal niveau (13 oktober 2024) stembusgangen zijn - heeft deMens.nu een campagne uitgewerkt waarbij de kiezers er attent op worden gemaakt dat ze goed moeten nadenken over het belang van hun stem en de verantwoordelijkheid die daarmee gepaard gaat. Daarbij is het vooral de bedoeling om die kiezers te bereiken die als redelijk (vrij)denkenden kunnen worden beschouwd, maar die door beïnvloeding van media, kiespropaganda, desinformatie etc potentieel zouden overwegen hun stemgedrag te laten beïnvloeden door diverse excessieve polariserende stemmen.

Vanuit onze vrijzinnig humanistische waarden, die bovenal ook het verbindende in onze samenleving uitdragen, willen we die kiezers ervan overtuigen (minstens) tweemaal na te denken over hun stem(gedrag). De campagne zal opgebouwd worden rond een online test/bevraging op de website www.hoevrijdenkijj.be waarbij het vrije denken versus polariserende meningen centraal zal staan. Met 12 vragen rond fake news, abortus, levenseinde, klimaat, gendergelijkheid,...die bedoeld zijn om te informeren en te laten reflecteren.

Inspirerende dagen zorgden voor positive vibes

Op 27 en 30 september vonden de provinciale inspiratiedagen georganiseerd door de Instelling Morele Dienstverlening plaats - iedereen die actief is binnen de vrijzinnige gemeenschap West-Vlaanderen, als

professionele kracht of vrijwilliger bij een vrijzinnig centrum, een huisvandeMens of een vereniging, of met interesse om een actieve rol op te nemen binnen de gemeenschap, werd hierop uitgenodigd. De deelnemers, een 20-tal mensen in Kortrijk en ook een 20-tal in Brugge hadden volop goesting om te inspireren of zich te laten inspireren, en hebben tijdens de tafelsessies een aantal waardevolle projecten uitgedacht.

Deze provinciale inspiratiedagen werden opgezet als een fris intern communicatiekanaal en boden de kans om elkaar te inspireren door waarde(n)volle activiteiten/projecten en verhalen te delen, om samen te werken aan nieuwe ontwikkelingen en om nieuwe samenwerkingen te smeden. In die opzet zijn we geslaagd, we kunnen met tevredenheid terugblikken op deze events. Er heerste een positieve en creatieve sfeer, er was intergenerationale verbinding en tijdens de denkoefeningen werden een aantal nieuwe ideeën vormgegeven.

De kijk van ... Ard

“Let us redefine progress to mean that just because we can do a thing, it does not necessarily mean we must do that thing.” Aldus de president van de United Federation of Planets in de film *Star Trek VI: The Undiscovered Country*.

Een uitspraak van een fictieve president maakt misschien niet veel indruk als gezagsargument. Zijn idee is echter wel interessant: vooruitgang als het vermogen om dingen niet te doen. Inderdaad, we móéten geen atoombommen maken, enkel en alleen omdat we dat kunnen. We móéten 5G niet laten opvolgen door 6G, enkel en alleen omdat we dat kunnen. We móéten ook geen nog verder gevorderde systemen met artificiële intelligentie (AI) ontwikkelen, enkel en alleen omdat we dat kunnen. Het wordt echter wel allemaal gedaan, want iedereen weet dat als ‘wij’ het niet doen, ‘zij’ –andere landen of andere bedrijven– het wel zullen doen, en dat ‘zij’ dan een voordeel zullen hebben op ‘ons’. Door deze concurrentiestrijd heeft de mens de eigen vooruitgang niet langer in de hand. De mens wikt, maar de wetenschappelijke vooruitgang beschikt.

In maart 2023, enkele maanden nadat de wereld kennis kon maken met ChatGPT, een chatbot met artificiële intelligentie (AI), ondertekenden meer dan duizend mensen, onder wie Elon Musk en Yuval Noah Harari, een open brief waarin wordt opgeroepen om een pauze in te lassen in het onderzoek naar AI, omdat het gedrag van bepaalde systemen met AI op dit moment door niemand meer begrepen of voorspeld kan worden. Het lijkt er echter op dat deze oproep in dovemansoren viel. Er wordt immers naarstig verder ontwikkeld en onderzocht. Vele CEO's van bedrijven die vooroplopen in de ‘race’ naar nog performantere AI ondertekenden de open brief trouwens niet.

Hoe zit het nu? Vormt AI werkelijk een bedreiging voor de mensheid? Geoffrey Hinton, Yoshua Bengio en Yann LeCun, ook wel de ‘godfathers’ van AI genoemd en

winnaars van de Turing Award, de onofficiële Nobelprijs voor de informatica, verschillen hierover van mening. Volgens Hinton en Bengio zitten er systemen met AI aan te komen die slimmer zijn dan de mens zelf en zijn de gevaren op korte en lange termijn reusachtig. De Fransman LeCun vindt alle bezorgdheid over AI overdreven en stelt dat een kat (‘un chat’) intelligenter is dan ChatGPT.

Als deze peetvaders zelf al zo’n verschillende kijk op de zaak hebben, wat moet een leek er dan van denken? Angst voor nieuwe technologieën is natuurlijk al eeuwenoud. Die angst leverde artistieke parels op, van Mary Shelleys roman *Frankenstein* over *Brave New World* van Aldous

Huxley tot de Qatsi-trilogie van Godfrey Reggio. De angst voor AI lijkt echter van een andere orde te zijn dan de angst voor de komst van de trein, de lift of het mechanische weefgetouw. De ontwikkeling van systemen met AI bedreigt niet alleen onze banen of onze gezondheid, maar raakt ons ook in het hart. Onderscheidt de mens zich immers niet juist door zijn intelligentie, zijn rede, zijn denkvermogen van andere wezens?

Is ChatGPT intelligent? Om die vraag te kunnen beantwoorden zouden we eerst het begrip intelligentie moeten definiëren. De teksten van ChatGPT doen me denken aan die van een laatstejaarsstudent die in zeven haasten een thesis probeert te

schrijven. In allerijl wordt er een hele hoop informatie op het internet opgezocht en door middel van bindteksten tot een min of meer samenhangend geheel gemaakt. Het resultaat geeft meestal wel blijk van enige intelligentie, maar getuigt niet van echt origineel denken. Als we ons als mensen willen blijven onderscheiden van systemen met AI zullen we dan ook vrij en kritisch moeten blijven denken en zelf onze mening moeten blijven vormen, los van indoctrinatiepogingen, algoritmes of gezagsargumenten.

Ard Van Moer

Artificiële intelligentie: een kennismaking

Wie wat de media volgt heeft vast al gemerkt dat er heel wat te doen is rond artificiële (of kunstmatige) intelligentie (afgekort AI). De voorbije jaren werden regelmatig nieuwe doorbraken gemeld zoals OpenAI's chatGPT, Google's Bard, AlphaGo en AlphaFold, ... De evolutie van AI gaat zeer snel, volgens sommigen te snel. In maart 2023 werd een open brief gepubliceerd, die ondertekend werd door o.a. Elon Musk, waarin opgeroepen werd om de ontwikkeling van AI systemen die meer performant zijn dan GPT-4 (de opvolger van chatGPT) voor ten minste 6 maanden te pauzeren. Verder maken meer en meer mensen zich zorgen over de impact van AI op de privacy en de democratie (naar aanleiding van bvb. het Cambridge Analytica schandaal), de werkgelegenheid (zie bvb. de staking van de schrijvers in Hollywood) en militair (zie bvb. de AI-gestuurde drones). De berichtgeving beperkt zich vaak tot de ethische en maatschappelijke consequenties. Slechts zelden wordt er dieper ingegaan op wat AI precies is. Om die reden lijkt het mij interessant om hier eens langer bij stil te staan.

Wat is artificiële intelligentie eigenlijk?

AI is, zoals de meesten wellicht wel al vermoeden, helemaal niet iets "magisch". Het is slechts een combinatie van wiskunde, statistiek, logica en computersoftware. De term AI is een containerbegrip. Het heeft betrekking op een (grote) verzameling algoritmes. Een algoritme, de term is afkomstig van de 9de eeuwse Perzische wiskundige Muhammad ibn Musa al-Kwarizmi, die zich toelegde op de studie van wiskundige algoritmes, kan beschouwd worden als een set van instructies die beschrijven hoe een probleem kan opgelost worden. Een eenvoudig voorbeeld is een kookboek dat beschrijft hoe een bepaald gerecht bereid moet worden. Het doel van AI algoritmes is om een model te ontwikkelen dat zo goed mogelijk de structuur van data leert. Een eenvoudig voorbeeld is het modelleren van het gewicht van mensen aan de hand van hun lengte. In praktijk zijn de problemen veel complexer (zie bvb. het analyseren van beelden, het modelleren van taal, enz...). De grote succesverhalen die in de media komen zijn gebaseerd op een specifiek soort AI algoritmes, nl. *machine*

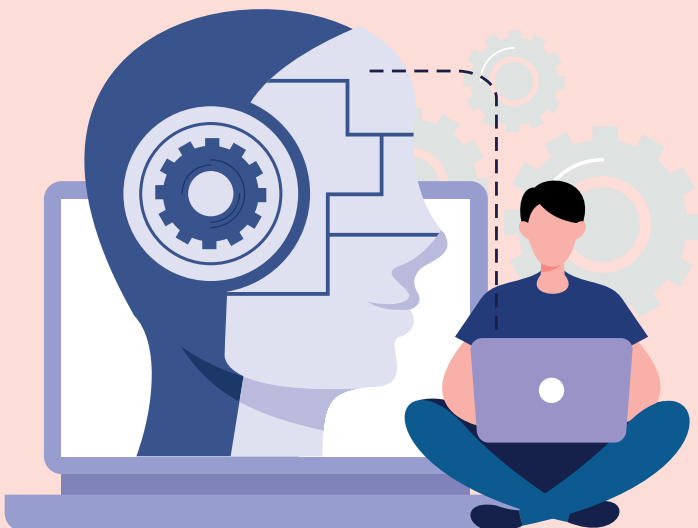
learning, en meer specifiek *deep learning*. De sterkte van deze algoritmes ligt in het feit dat ze niet meer vereisen dat een mens via regels een volledig model ontwikkelt. In plaats daarvan leert het model zelf de regels, waarbij de input van de mens beperkt is tot het ontwikkelen van het leermechanisme (het machine *learning* algoritme) en het aanleveren van data.

Artificiële intelligentie is niet nieuw

De basis van AI werd reeds gelegd in de jaren '40 en '50 via het werk van mensen zoals Alan Turing, John von Neumann en Marvin Minsky. De ontwikkeling van AI kende booms en winters. De oorzaak van deze golfbeweging ligt in het feit dat de ontwikkeling van nieuwe soorten algoritmes in sprongen gaat. Telkens zo'n nieuwe methodologie ontwikkeld werd, leidde dit tot een groot optimisme, wat de investeringen in onderzoek en de ontwikkeling van toepassingen deed toenemen. Maar na enige tijd werd het telkens ook duidelijk dat deze nieuwe algoritmes niet alle verwachtingen konden inlossen. Dit leidde tot ontgoocheling en een sterke terugval van het onderzoek.

Deze cyclus werd reeds een aantal keer doorlopen. De eerste boom vond plaats in de jaren '60, met de ontwikkeling van de zogenaamde *heuristic search-algoritmes* (een heuristiek is een regel die gebruikt wordt om op een efficiënte wijze een goede oplossing voor een probleem te vinden). Een voorbeeld van een dergelijk algoritme is de Logic Theorist, die wiskundige stellingen uit de Principia Mathematica van Russel en Whitehead kon bewijzen. Tijdens deze periode werd ook het eerste AI algoritme ontwikkeld dat kon dammen. Na een initieel optimisme kwam echter de ontgoocheling. Bepaalde beperkingen van deze algoritmes konden niet opgelost worden. Dit leidde tot de eerste AI winter.

In de jaren '80 begon er een tweede boom, ditmaal op basis

van *knowledge engineering*. Dit leidde tot zogenaamde *expert systems*, die gebaseerd zijn op de kennis van menselijke experts. Deze kennis wordt bijgehouden in een databank. Een *inference engine* wordt vervolgens gebruikt om op de kennis in de databank te redeneren. Via dit redeneerproces kan de databank uitgebreid worden met nieuwe informatie, zonder interventie van een mens. De *expert systems* kenden velerlei (commerciële) toepassingen. Twee voorbeelden zijn DENDRAL en MYCIN. De eerste werd gebruikt om de structuur van chemische verbindingen te achterhalen, de tweede voor het suggereren van medische diagnoses en behandelingen. Helaas, ook nu weer botsten deze systemen op hun limieten, waarop een tweede AI winter volgde.

De derde *boom* startte rond de jaren 2000-2010 met het verschijnen van de Big Data en de ontwikkeling van deep learning. Voor een definitie van *Big Data* wordt er vaak verwezen naar de drie V's: *Volume* (= de hoeveelheid data), *Velocity* (= de snelheid waarmee nieuwe data gegenereerd of opgevraagd worden), en *Variety* (= de verschillende data types). Big Data ligt aan de basis van het succes van de deep learning die gebruikt wordt door bvb. Google's AlphaGo (het algoritme dat in 2016 de Go-wereldkampioen Lee Sedol versloeg), Google's AlphaFold (het algoritme dat 3D modellen van proteïestructuren kan voorspellen), chatGPT, en vele andere recente ontwikkelingen. Een kenmerk van deze systemen is dat ze een grote hoeveelheid data nodig hebben om te leren. Vandaar het belang van *Big Data*.

Ethische kwesties rond AI

Er is reeds heel wat onderzoek gevoerd naar de ethische implicaties van AI. Een gedetailleerd overzicht zou ons echter te ver leiden. De problematiek kan echter min of meer herleid worden tot vier punten: vooringenomenheid van AI systemen (*bias*), privacy, aansprakelijkheid en uitlegbaarheid (*explainability*). De vooringenomenheid van AI volgt uit kenmerken van de data die gebruikt worden voor het leren (of trainen) van de algoritmes. Een bekend voorbeeld is de situatie waarbij een AI algoritme minder goed gezichten kan herkennen van mensen met een donkere huidskleur als gevolg van een ondervertegenwoordiging van mensen met een dergelijke huidskleur in de trainingsdata. Gegevensprivacy werd een belangrijk topic met de opkomst van de *Big Data*. Sociale netwerkbedrijven zoals Google en Facebook verzamelen enorme hoeveelheden data. Deze data kunnen gebruikt worden voor het ontwikkelen van modellen die gedragswijziging moeten bewerkstelligen. Een voorbeeld is het Cambridge Analytica schandaal waarbij gegevens van 50 miljoen Facebook gebruikers (zonder hun toestemming) gebruikt werd voor het beïnvloeden van kiezers. Ook rond aansprakelijkheid is er heel wat te doen.

Stel dat een zelfrijdende auto een persoon dreigt omver te rijden. Die persoon kan gered worden indien de auto een uitwijkmanoeuvre uitvoert. De consequentie daarvan zou zijn dat een andere persoon omver gereden wordt. Moet de auto het manoeuvre uitvoeren? Dit is geen eenvoudig vraagstuk. Het "Moral Machine experiment" (gepubliceerd in het tijdschrift Nature) heeft bovendien uitgewezen dat in deze beslissing culturele verschillen een rol kunnen spelen. Een laatste punt is de verklaarbaarheid of *explainability*. Indien AI gebruikt wordt in applicaties, die bij falen kunnen leiden tot ernstige verwondingen, dan is het van belang dat te allen tijde kan uitgelegd worden waarom een algoritme iets doet in een bepaalde situatie. Dit is helaas niet zo evident als er *deep learning* algoritmes gebruikt worden.

Wat brengt de toekomst?

De toekomst voorspellen is zeer moeilijk, zeker als het gaat over technologie. De hamvraag is of de *boom* deze keer zal blijven duren of dat er toch weer een winter komt. Zoals altijd zijn er de optimisten en de pessimisten. Het lijkt mij echter onwaarschijnlijk dat er opnieuw een echte winter zal plaatsvinden aangezien de meerwaarde van AI in bepaalde domeinen overduidelijk is. Maar of de grote hype zal blijven aanhouden valt misschien wel te betwijfelen. Er zijn immers nog vele uitdagingen. De universele AI, ondanks de indrukwekkende prestaties van bijvoorbeeld chatGPT, bestaat nog steeds niet. Zelfbewuste AI's zoals Skynet (de zelfbewuste AI uit de Terminator films) bestaan voorlopig niet, en zullen wellicht ook niet in de nabije toekomst verschijnen. Desalniettemin heeft AI ook nu al een belangrijke maatschappelijke impact en roept ze ethische vragen op. Het lijkt mij van groot belang dat we hier niet blind voor zijn. Tegelijk moeten we ons hoeden voor een conservatieve reflex gedreven door bepaalde doembeelden. AI brengt immers ook heel wat voordelen die de mensheid ten goede kunnen komen (bvb. op medisch vlak), en in het geopolitieke spel dat zich vandaag afspeelt, waarbij de VSA en China enorme investeringen doen in de ontwikkeling van AI, kunnen we maar beter in Europa niet achterblijven.

Xavier Chesterman
doctoraal Onderzoeker Kunstmatige Intelligentie voor industriële toepassingen bij Vrije Universiteit Brussel

AI: wat is het, wat kan het, waarnaartoe?

Overall rondom ons wordt over artificiële intelligentie (AI) gesproken. Het onderzoek ernaar gaat pijlsnel vooruit en bedrijven vinden er ook alsnog meer toepassingen voor in ons dagelijks leven. AI zou even intelligent zijn als mensen – of zelfs al intelligenter. Maar wat is het nu net? Wat kan deze technologie al, en wat kan die nog niet? En waar gaan we ermee naartoe?

Hoewel AI een recent fenomeen lijkt, is dat allesbehalve zo. Ken je Alan Turing nog? Hij was de man die tijdens de Tweede Wereldoorlog de Enigma-codering gekraakt heeft, die door het Duitse leger gebruikt werd om berichten te versleutelen. Turing wordt als een van de grondleggers van de AI gezien. Hij stelde bijvoorbeeld in 1950 de Turingtest voor, waarmee we zouden kunnen testen of een machine over menselijke intelligentie beschikt.

De Turingtest bestaat eruit dat een proefpersoon via een computer praat met een machine of een andere mens, zonder te weten of het de ene of de andere is. Als de proefpersonen de machine niet kunnen onderscheiden van een mens, zouden we kunnen stellen dat deze machine menselijke intelligentie heeft. Vandaag zien AI-onderzoekers de Turingtest eerder als een misleidende test, aangezien we eerder testen of de machine een mens kan misleiden om menselijk intelligent te lijken. Desalniettemin was het een van de eerste momenten wanneer op een wetenschappelijke manier over AI werd nagedacht.

Na Turing kreeg het wetenschappelijke onderzoek naar artificiële intelligentie vorm. Vooral rond de jaren '60 en '90 was het veld ook erg populair. In 1997 culmineerde dit in een van de eerste momenten waarop de brede bevolking te zien kreeg waar AI reeds toe in staat was: het computerbedrijf IBM bouwde schaakcomputer Deep Blue, die de toenmalige wereldkampioen Garry Kasparov versloeg. Schaak kunnen spelen, dat tot dan toe gezien werd als een van de hoogtepunten van menselijke intelligentie, was plots geen uniek menselijke eigenschap meer. Waren computers nu even slim als mensen?

Om deze vraag te beantwoorden, moeten we kijken naar hoe Deep Blue precies redeneerde over het schaakspel. Hoewel computers nog lang niet even krachtig waren als ze vandaag zijn, was Deep Blue (toen) een krachtige supercomputer, die in staat was om zich in te beelden hoe het spel zou evolueren op basis van allerlei mogelijke zetten van zichzelf en de tegenstander, op basis daarvan de waarde te berekenen van de verschillende zetten die die kon doen, en de meest waardevolle zet te kiezen.

AI-systemen waren in de jaren '90 dus al in staat om

opdrachten uit te voeren die logisch redeneren vereisten. Dat is echter niet de enige vorm van menselijke intelligentie. Patronen herkennen, bijvoorbeeld, is iets dat voor ons als intuïtie komt, maar eigenlijk ook erg veel inzicht vereist. Probeer zo eens zelf te omschrijven hoe u een hond of kat herkent op een foto. Of een boom, struik of bloem: zelfs als we een exemplaar zien van een soort die we nog nooit hebben gezien, weten we onmiddellijk dat dit een bloem is.

Dit soort patroonherkenning doen we zonder erbij na te denken, maar het is net erg moeilijk om een procedure te beschrijven om dit automatisch uit te voeren. Een computer programmeren om verschillende levende wezens of objecten te herkennen of classificeren is daarom bijna onmogelijk. Kinderen leren dit echter ook niet door een volwassene die stap voor stap uitlegt hoe je iets moet herkennen. Hoe we het wel leren, is door blootgesteld te worden aan honderden, misschien wel duizenden voorbeelden van honden en katten, en daarbij te horen van een volwassene dat het een hond of kat is.

Deze manier van leren is het principe achter machinaal leren (machine learning): we zeggen niet aan het computerprogramma hoe die het patroon moet herkennen, maar tonen het wel vele voorbeelden van afbeeldingen en zeggen daarbij wat het juiste antwoord is. Op het internet kunnen we ontzettend veel voorbeelden van afbeeldingen vinden en, gecombineerd met de steeds krachtiger wordende computers, zorgde dit ervoor dat machinaal leren vanaf 2012 doorbraak na doorbraak veroorzaakte in de artificiële intelligentie.

Zulke computerprogramma's, die goed zijn in het herkennen van patronen, maken bijvoorbeeld zelfrijdende auto's mee mogelijk: ze herkennen verkeerslichten, voetgangers, of andere voertuigen. Ze worden ook ingezet in fabrieken, om te controleren of de gemaakte producten aan de kwaliteitsvereisten voldoen. Stilaan worden deze programma's zelfs goed genoeg voor de medische wereld. Daar zijn programma's gemaakt die een tumor kunnen herkennen op een scan, en even goed of soms zelfs beter dan menselijke dokters kunnen voorspellen wat de overlevingskans of zelfs de beste behandeling voor de patiënt is.

Ook andere patronen kunnen herkend worden door artificiële intelligentie. U heeft ongetwijfeld al gemerkt dat websites zoals Netflix, YouTube, Facebook of bol.com, soms wel zeer goede aanbevelingen maken voor het volgende filmpje of koopje om te bekijken. Dit soort aanbevelingssystemen worden ook door artificiële intelligentie aangestuurd. En ook spellen bleven interessant voor AI-onderzoekers: in 2016 kon een computer met behulp van machinaal leren voor het eerst de wereldkampioen in het bijzonder complexe Aziatische bordspel Go verslaan. De technieken die daarin gebruikt zijn, zorgen er ook voor dat zelfrijdende auto's of robots zich kunnen voortbewegen in omgevingen die ze niet kennen.

Het afgelopen jaar eiste echter één soort artificiële intelligentie alle aandacht op: de taalmodellen, met ChatGPT als bekendste voorbeeld. Door de ontzettend grote hoeveelheid tekst die op het internet beschikbaar is, kunnen taalmodellen leren hoe menselijke taal gestructureerd is: zo goed dat die ook zelf tekst kan schrijven. ChatGPT maakte deze technologie toegankelijk voor het brede publiek en is bijzonder goed in taal produceren in de vorm van een gesprek, correct verder bouwend op wat eerder gezegd is. Gelijkaardige technologie, zoals DALL-E, kan zelfs realistische beelden produceren.

Deze modellen zijn echter fundamenteel verschillend van de "oude" AI zoals Deep Blue. Terwijl Deep Blue handmatig geprogrammeerd was om te redeneren, kunnen de nieuwe modellen dat niet: zij zijn enkel geprogrammeerd om patronen te herkennen en te voorspellen.

Dit leidt er ook toe dat ze soms vreemde fouten maken. ChatGPT kan feiten compleet verzinnen en DALL-E durft al eens een hand met zeven vingers tekenen. Ze vertrekken niet van kennis, maar hebben enkel geleerd wat de meest waarschijnlijke patronen zijn.

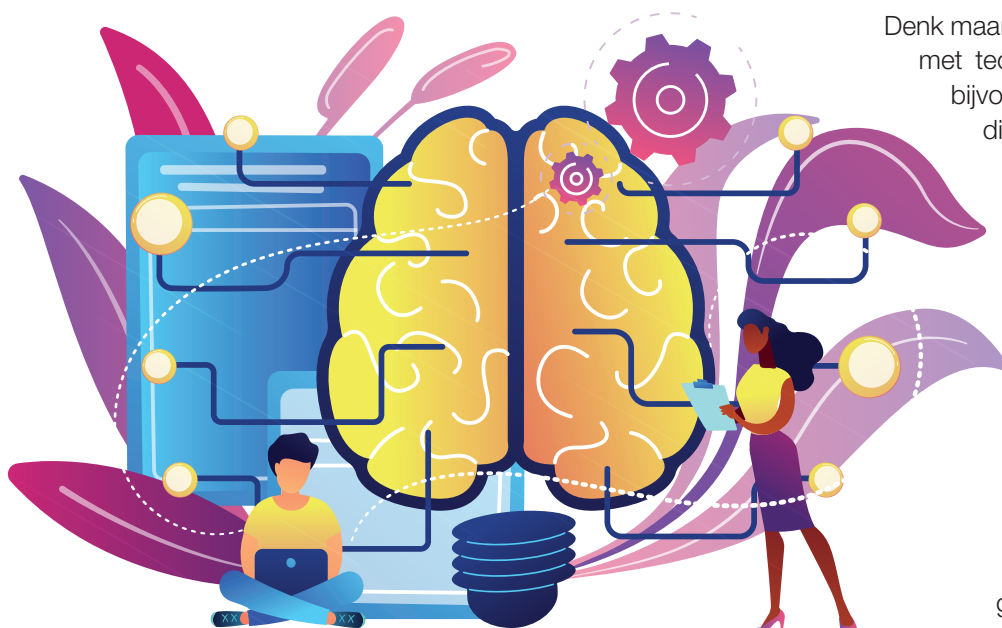
Door de manier waarop ze gebouwd zijn, kunnen we als mensen ook geen inzicht hebben in hoe ze tot hun conclusies komen: we noemen zulke programma's vaak een "zwarte doos". Dat leidt er mee toe dat ze soms informatie leren die we niet wenselijk vinden, zoals menselijke vooringenomenheden. Vraag een taalmodel bijvoorbeeld een zin te schrijven over een verpleger en een over een elektricien, en die zal in de eerste zin veronderstellen dat het over een vrouw gaat, en in de tweede dat het over een man gaat. Of neem beeldherkenningssoftware die door politie gebruikt wordt om criminele activiteit te herkennen: die zal verhoudingsgewijs vaker zwarte mensen als crimineel aanduiden.

We zien dus dat artificiële intelligentie al erg krachtig is: in sommige toepassingen doen de programma's het even goed als of zelfs beter dan mensen, maar ze maken ook bepaalde fouten, die ons tonen dat ze zeker niet op dezelfde manier nadenken als mensen.

Één soort menselijke intelligentie blijft misschien nog de grootste uitdaging voor AI: sociale intelligentie. Waarom hebben we robots op Mars, maar nog niet in onze huiskamer? In de computerwetenschappen wordt gezegd dat vaardigheden die moeilijk zijn voor mensen (zoals redeneren), makkelijk zijn voor computers, en wat makkelijk is voor mensen, net moeilijk is voor computers. Dit noemen we de paradox van Moravec en sociale interactie is hier misschien wel het duidelijkste voorbeeld van.

Denk maar aan interacties die u al heeft gehad met technologie. Siri of Google Assistant bijvoorbeeld: behulpzame assistenten, die helaas niet altijd helemaal begrijpen wat u bedoelt, en u maar met een bepaald aantal zaken kunnen helpen. Een GPS-toestel dat u schaamteloos zal onderbreken in een moeilijk gesprek. Of eender welke app of website die het niet opmerkt als die iets verkeerd heeft gedaan.

Sociale interactie zit vol vaardigheden die bijzonder moeilijk zijn om aan computers aan te leren, zoals het interpreteren van gezichtsuitdrukkingen en gebaren, weten wanneer het jouw beurt is om te spreken, tussen de lijntjes door

kunnen lezen of rekening houden met herinneringen of de omgeving om te kunnen interpreteren wat iemand zegt.

Al deze vaardigheden zijn nog erg moeilijk om aan computers te leren: het betreft patroonherkenning, maar van erg subtiele patronen, die van persoon tot persoon verschillen en waar het niet eenvoudig is om data van te verzamelen. Aan de Universiteit Gent onderzoeken we net dit: we proberen robots sociale vaardigheden te geven. We ontwikkelen ze om mensen te kunnen ondersteunen in bijvoorbeeld het onderwijs, de gezondheidszorg of ouderenzorg. Enkele restaurants of winkels hebben zo ook al sociale robots om klanten te begroeten of te helpen: vooral in Azië, maar ook enkele in België.

Sociale robots, maar ook andere vormen van AI, zullen in de nabije toekomst een grotere rol krijgen in onze levens: misschien eerst in ons werk, maar nadien zeker ook in ons persoonlijk leven. We zullen als maatschappij moeten leren hoe we om willen gaan met deze nieuwe technologie. Het kan niet de bedoeling zijn om mensen te vervangen door technologie en zo minder menselijke interactie in ons leven te krijgen. AI kan mogelijk wel mensen ondersteunen: denk aan het onderwijs of de gezondheidszorg, waar AI leerlingen en patiënten extra ondersteuning kan bieden – en administratie sterk kan versnellen – en leerkrachten, verplegers en dokters hun tijd kunnen spenderen waar ze het grootste verschil kunnen maken. Het alternatief is vaak een tv of tablet: allesbehalve sociaal.

Kortom, kunnen we zien dat artificiële intelligentie in de afgelopen jaren een ongelofelijke vooruitgang heeft geboekt. In sommige gebieden toont AI-software al vaardigheden die van menselijk niveau lijken, of soms zelfs al beter, maar er zijn ook best wat zaken die nog erg moeilijk blijven. Of AI beschikt over (boven)menselijke intelligentie, hangt dus vooral af van hoe die intelligentie gedefinieerd wordt. Sowieso zal AI al snel niet meer weg te denken zijn als hulpmiddel in onze levens en zullen we moeten nadenken over welke plaats we AI willen geven in onze samenleving. Het zijn alleszins boeiende tijden in AI-onderzoek, en ik kan u van harte aanbevelen om de technologie te leren kennen en u er mee door te laten verwonderen.

*Ruben Janssens
doctoraatsonderzoeker sociale robotica aan de Universiteit Gent*

Da's van mij! Over AI en bezit

Openen met een bekentenis kan (retorisch) nooit kwaad: Chat-GPT heeft mij, zoals zovele anderen, verrast. Een beetje analoog met AlphaGo, de eerste versie van een computerprogramma dat het Japanse bordspel Go speelt en in latere versies het niveau van een grootmeester haalde. Ik dacht oprecht dat in mijn levensloop niet mee te maken. Net zoals Chat-GPT. De geproduceerde teksten zijn samenhangend, goed gestructureerd, gaan over iets en overstijgen de capaciteiten van menig menselijk organisme. Met recht en reden is er meteen een discussie opengebloeid rond deze digitale ontwikkeling. Een aantal thema's klinken overbekend in de oren. Zal de machine de mens vervangen? Wordt iedereen werkloos? Wordt het de hel of het paradijs op aarde? Moet er voldoende controle zijn van overheidswege uit? Moeten de wetenschappers wat ingetoomd worden of mogen ze hun gang gaan in naam van de wetenschappelijke nieuwsgierigheid? Als de lezer het mij toestaat, wil ik een ander thema aansnijden: bezit of eigendom. Het lijkt misschien minder evident maar daarom niet minder belangrijk omdat het raakt aan het hart van ons economisch denken. Waarover gaat het?

Mijn interesse werd gewekt door berichten in de pers, waarin kunstenaars klagen over broodroof. De redenering die ze hierbij hanteren gaat ongeveer als volgt:

- Stap één: Chat-GPT werkt op basis van zogenoemd 'deep learning', wat erop neerkomt dat het programma internet afschuimt om op basis van die gigantische hoop materiaal te leren teksten te produceren,
- Stap twee: tussen die hoop zitten ook teksten van bijvoorbeeld een literair schrijver,
- Stap drie: die teksten zijn eigendom van de schrijver in kwestie,
- Stap vier: Chat-GPT heeft nooit toestemming gevraagd om die teksten te mogen gebruiken,
- Conclusie: Chat-GPT overtreedt de wetten die het verhandelen van intellectuele eigendom bepalen.

De stappen één en twee zijn feitelijke vaststellingen waarover geen discussie nodig is. Stap drie daarentegen, dat is een andere zaak. Om duidelijk te maken welke richting ik wil uitgaan, een gedachte-experiment.

Stel je een mens voor die genetisch een perfectie kopie van Albert Einstein is, Keinstein (= Kloon Einstein). Bij geboorte zijn ze van elkaar niet te onderscheiden. De kopie groeit echter op in de middeleeuwen en niet eind negentiende, eerste helft twintigste eeuw zoals Einstein. Vraag: zal de kopie net

zoals het origineel op een bepaald moment tot de algemene relativiteitstheorie komen? Het antwoord lijkt mij duidelijk: neen, want de stand van de natuurkunde in de middeleeuwen laat niet toe om zo'n gigantische sprong te maken. Keinsteins kennis zal vrij beperkt zijn omdat figuren zoals Nicolaus Copernicus, Galileo Galilei, Johannes Kepler en Isaac Newton nog niet gepasseerd waren. Hieruit volgt dat Keinstein-op-zich niet de capaciteiten bezit om de algemene relativiteitstheorie te bedenken en uit te werken.

Anders gezegd, hij is schatplichtig aan een aantal andere wetenschappers (en mag ik er de filosofen bij rekenen?). Voor alle duidelijkheid, ik denk niet dat iemand deze conclusie wil betwisten. Het verklaart een belangrijk deel van de wetenschappelijke praktijk: het citeren met bronvermelding. Je geeft aan dat je zonder de bijdrages van jouw voorgangers niet had kunnen doen wat je gedaan hebt. Je bevestigt dat je deel uitmaakt van een intellectueel netwerk dat jou mee bepaalt. Dus zeggen dat dit of dat wetenschappelijk idee 'van mij' is, is niet correct. Het is van mij-en-van-vele-anderen-die-het-mogelijk-hebben-gemaakt-om-dit-idee-te-hebben. Dat is een wat omslachtige uitdrukking dus stel ik de beknoptere uitdrukking voor: 'van mij-en-al'.

Maar zie nu het merkwaardige contrast met artistieke ideeën en de kunstenaar die ze heeft. Je zou verwachten dat we eenzelfde patroon zien zoals bij de wetenschapper. Niet zo, integendeel, want de kunstenaar wordt verondersteld met zijn of haar artistieke producten zelfbedruipend te zijn. De wetenschapper is in wezen een ambtenaar, betaald door de overheid, in het beste geval een statutair ambtenaar. Hoewel dat laatste meteen moet genuanceerd worden. Behalve de overheid komen ook meer en meer bedrijven tussen, denk maar aan de farmaceutische industrie. Maar dat zijn ook weer zelfstandige entiteiten die een eigen inkomen (en winsten) dienen te verzekeren. En dus krijgen we patenten, licenties en octrooien, allemaal slimme manieren om

ideeën te koppelen aan geld. Zo bekeken is er geen verschil tussen de kunstmarkt en andere al of niet vrije markten. Intellectuele en culturele goederen worden economisch relevant, minder prozaïsch uitgedrukt, worden koopwaar. Zouden we het niet vreemd vinden indien een wiskundige ons zou meedelen dat hij of zij een prachtig bewijs heeft gevonden voor een allang openstaand wiskundig vraagstuk maar het bewijs maar wil 'prijs'-geven ... tegen een goede prijs. Zo niet dan verdwijnt het bewijs voor eeuwig in het graf. Dat zouden we toch wraakroepend noemen. Zeker maar het gaat wel in tegen het idee dat het bewijs het bezit is van die wiskundige.

Het is dit economisch denken dat Chat-GPT op de helling zet. Omdat het programma een duizelingwekkend aantal teksten bekijkt, is het quasi onmogelijk om, in wetenschappelijke stijl, aan bronvermelding te doen en, indien nodig, te berekenen hoeveel het aandeel van die of die financieel waard is. Laat staan om er een geldbedrag aan vast te koppelen. Ter illustratie nog een gedachte-experiment.

Neem een foto van de Mona Lisa. Kies ergens een vierkante millimeter. Vergroot dat stukje uit tot de omvang van het oorspronkelijke schilderij. Kader het geheel in en zet eronder "Zin voor detail (Mona Lisa)". Vraag: moet je nu betalen aan het Louvre omdat je een fragment van een wereldberoemd schilderij hebt gebruikt? Niemand die zal zeggen, staand voor dit werk, "Hé, dat is de Mona Lisa!". Had je de verwijzing naar de Mona Lisa weggelaten uit de naam van het werk, niemand zou een idee hebben. Betalen zou effectief al te gek zijn maar met Chat-GPT stelt zich precies een gelijkaardig probleem.

Dat brengt mij tot de verrassende conclusie dat ontwikkelingen in de artificiële intelligentie, zoals Chat-GPT, ons dwingen tot een herdenken niet alleen van de verhouding tussen mens en machine maar heel zeker ook van de verhouding tussen het economisch systeem en de machine. Zo bekeken, ben ik zeker bereid om te spreken van een maatschappelijke revolutie. Misschien wordt het wel tijd om Pierre-Joseph Proudhon van onder het stof te halen. Al in de negentiende eeuw vroeg hij zich af wat eigendom eigenlijk is en zijn krachtig antwoord was: "Bezit is diefstal". Straf, maar het doordenken waard, vraag het maar aan Chat-GPT.

Jean Paul Van Bendegem

licentiaat in de wiskunde en doctor in de wijsbegeerte. Thans is hij emeritus professor aan de VUB

Artificiele Intelligentie ... Vriend of Vijand?

Er vol op inzetten? Ja, maar ...

Binnen een paar decennia kijken we met z'n allen meewarig op de huidige periode van AI terug. De huidige AI-systemen kunnen veel, maar worden reeds te snel gebruikt zonder voldoende rekening te houden met mogelijke negatieve gevolgen voor het individu en voor de maatschappij. Ik vergelijk de huidige AI periode dan ook graag met de opkomst van de kernenergie midden vorige eeuw (ja, net na de 2de wereldoorlog toen we eigenlijk ook wel al te weten waren gekomen dat aan kernfysica een donker zwart militair kantje zit). Enfin, we bouwden de eerste kerncentrales volgens de toen geldende beste normen. De Three Mile Island China Syndrome (1979), het debacle te Chernobyl (1986) en de verwoestende tsunami te Fukushima (2011) hebben ons naderhand telkens wijzer gemaakt waardoor een kerncentrale die nu gebouwd wordt veel veiliger is, veel minder schadelijke nucleaire brandstof nodig heeft en bovendien maar een fractie kernafval meer produceert. Algemeens bevinden we ons nu dus in 1946 op het Bikini-atol waar we vol verwondering naar het potentieel van kernenergie keken zonder de echte gevolgen daarvan te kennen. Onze huidige AI-systemen zijn helaas nog niet robuust, niet controleerbaar, niet voorspelbaar, niet transparant én niet verantwoordelijk genoeg! Wat betekenen die 5 voornoemde criteria dan juist?

Robuustheid

Op dit moment is het niet zo moeilijk om een algoritme te bedotten als je weet hoe het algoritme van binnenuit werkt. Een algoritme dat foto's labelt, zal bv. met 80% zekerheid zeggen dat op een bepaalde foto een leeuw staat. Als je kan nagaan wat bv. de specifieke kenmerken zijn om een zebra te herkennen aan de hand van datzelfde algoritme, dan zou je gerichte "ruis" aan de leeuwfoto kunnen toevoegen waardoor het algoritme bv. met 99% zekerheid zal zeggen dat die "aangepaste" leeuwfoto (waar wij mensen geen onderscheid kunnen maken tussen de originele en de aangepaste foto) eigenlijk een zebra is (Nguyen, Clune en Yosinski, 2015)!

Controleerbaarheid

Sinds de uitvinding van generatief conflicterende netwerken door NVidia is het kinderspel geworden om nep-net-echt data te genereren. Eén van de beroemdste voorbeelden daarvan is een video van president Obama waarin hij een loopje neemt met o.a. president Trump (Vincent, 2018). Halverwege het filmpje zie je dat het eigenlijk acteur Jordan Peele is die "live" van alles zegt, maar het lijkt of

president Obama het zegt. Dit soort GAN AI-algoritmes is zo krachtig (gegeven genoeg data om van te leren en er is echt wel véél beeldmateriaal van Obama in het Oval Office beschikbaar) dat het op dit ogenblik niet van echte data kan onderscheiden worden!

Voorspelbaarheid

AI-algoritmes zullen maar salonfähig worden voor huis-, tuin- en keukengebruik bij Jan Modaal als hun resultaten te allen tijde verifieerbaar én herhaalbaar zijn. Met andere woorden als ze dus gegeven bepaalde invoerparameters volkomen voorspelbaar de uitvoerparameters voorspellen. Dat is enkel haalbaar als je én het algoritme, én de data (zowel trainingsdata, testdata, als validatiedata) publiceert zodat anderen je resultaten kunnen verifiëren én (blijvend) herhalen. Een mogelijke oplossing hier is gebruik te maken van een spoor van herkomstmetadata (Mannens et al., 2012). Aldus zal steeds het bewijs aangeleverd kunnen worden waarom een algoritme die beslissing heeft genomen. Het is duidelijk dat dit voor bepaalde toepassingsgevallen waar het gaat over leven of dood zeer belangrijk zal worden. Medische en gerechtelijke beslissingssystemen staan met stip op één om te allen tijde 100% voorspelbaar te zijn.

Transparantie

Transparantie bij een AI-algoritme hangt in grote mate af van welk soort algoritme we gebruiken, nl. hoe makkelijk het is om als algoritme te kunnen duiden waarom een bepaalde beslissing is genomen. Als we onomkeerbaar kunnen bewijzen waarom een algoritme een bepaalde beslissing heeft genomen, dan spreken we van een volledig transparant algoritme of "witte doos" (white box) algoritme. Denk aan beslissingsbomen. Aan de andere kant van het spectrum staan algoritmes die volledig opaak zijn en waar we in geen honderd jaar eigenlijk kunnen te weten komen waarom dat algoritme beslissing A of B genomen heeft. We spreken daar dus van een "zwarte doos" (black box) algoritme. Denk aan diepe neurale netwerken. Er bestaat ook een tussenoplossing waar we tot op zekere hoogte kunnen nagaan waarom een algoritme deze of gene beslissing heeft genomen, en je kan het al raden, we noemen dit dan een "grijze doos" (grey box) algoritme. Denk aan een mix van lineaire regressie (wit) met een neurale netwerk (zwart). Het uiteindelijke doel is om zoveel mogelijk soorten algoritmes zo "wit" mogelijk te maken (Adadi et al, 2018). Zoals eerder vermeld zal hier ook een spoor van herkomstmetadata een wezenlijk verschil kunnen maken om van "zwarte doos" modellen een "grijs" of "wit" model te maken (Mannens et

al, 2012). Zoals bij voorspelbaarheid zal steeds het bewijs aangeleverd kunnen worden waarom een algoritme die beslissing heeft genomen, wat het model transparant maakt.

Verantwoordelijkheid

Ten laatste kan ook verantwoordelijkheid bij het algoritme óf de data gelegd worden. Tot op heden kunnen we stellen dat geen enkel computerprogramma (en dus ook geen enkel AI-systeem) een morele status heeft (Bostrom en Yudkowsky, 2014). Tot nader order mogen we computerprogramma's veranderen, kopiëren, beëindigen, verwijderen én gebruiken zoals we dat zelf willen, tenminste als we het over de computerprogramma's zelf hebben. De morele beperkingen waaraan we immers zijn onderworpen in onze omgang met hedendaagse AI-systemen zijn allemaal en enkel gebaseerd op onze verantwoordelijkheden ten opzichte van andere levende wezens. Dit zijn in de eerste plaats onze medemensen en in iets mindere mate onze vrienden de dieren. We hebben vooralsnog geen plichten ten opzichte van welk (autonoom) computersysteem dan ook. Tenslotte, verantwoordelijkheid van wie de data aan wie aanlevert én nog belangrijker, wie nu écht de eigenaar is van gegenereerde of gecapteerde data. Hier wordt het tijd dat we de macht van de grote databoeren (Google, Amazon, Facebook, etc) aan banden beginnen leggen. Gelukkig begint Europa met de GDPR-richtlijn en de recentere AI Data Act het evenwicht toch wat te herstellen. Binnenkort worden we zelf terug eigenaar van al onze eigen gegenereerde data. Check gerust ons Vlaams datadeel platform Athumi op basis van datakluisjes uit (Buyle et al, 2020).

Waar gaan we heen? Leren uit geschiedenis kan nooit kwaad

Zoals hierboven beschreven is er wel nog een paar decennia onderzoek en werk aan de winkel (we zullen dus alleszins toch wat sneller dan de kernenergie van het Bikini Atol naar Fukushima gaan) om perfecte AI-systemen te ontwikkelen die op alle vlakken superieure beslissingen kunnen nemen in die heel specifieke probleemdomeninen waarin ze excelleren ten op zichte van wat mensen in een gelijkaardige situatie zouden doen met hun huidige cognitieve capaciteiten. Verder moet er onderzoek gedaan worden naar AI-systemen die perfecte beslissingen kunnen nemen op basis van weinig data. Waar een kleuter slechts een 5-tal foto's nodig heeft om het verschil te zien tussen een leeuw en een olifant, moet een AI-systeem meestal getraind worden met duizenden voorbeeldfoto's. Niet alleen zijn de huidige AI-systemen immers zeer datahongerig, ze zijn ook heel rekenhongerig. Tijdens het trainen van die neurale netwerken worden miljarden kleine berekeningen gedaan om het gewicht van elk neuron te berekenen en indien de uitkomst niet optimaal is, wordt er naderhand terug-gerekend om het "gewicht" van elk neuron aan te passen naar de mate hoe belangrijk dit neuron is in de uiteindelijke goede beslissing. Om dit wat te duiden, de CO2 voetafdruk van een vliegtuigtripje Brussel

– New York heen en terug is equivalent aan 600 kg CO2. De CO2 voetafdruk voor het trainen van Google's Transformer neuraal netwerk om machinaal te kunnen vertalen van taal A naar taal B is equivalent aan 600.000 kg CO2 (Strubell, Ganesh en McCallum, 2019). Om maar te zeggen, en er zijn veel talen in de wereld!

Verder missen de huidige AI-systemen vage genericiteit en geheugen in de tijd, kortom wat wij mensen stomweg "boerenverstand" noemen en binnen de AI-wereld geboekstaafd staat als "algemene AI". Wij mensen kunnen bij de minste verandering heel snel verbanden leggen met iets totaal anders in het verleden, om naderhand bijna onmiddellijk de juiste oplossing te vinden. De huidige AI-systemen zijn allemaal een vorm van "gerichte AI" en kunnen dus iets heel specifiek heel goed, maar verander de vraagstelling een klein beetje en de systemen kennen spreekwoordelijk het verschil niet meer tussen een voordeur en een achterdeur. Als ik een kind van 5 volgende foto's toon – een kopje koffie, een kopje chocolademelk, een kopje heet water, een kopje koud water en een kopje rijstkorrels – en ik stel aan het kind volgende vragen – welke vloeistof mag je zonder te blazen opdrieken, welke vloeistof mag je niet over een wit tapijt uitgieten en welke vloeistof kan je het makkelijkst opkuisen –, dan krijg ik van het kind gegarandeerd 3 correcte antwoorden. Geen enkel getraind AI-systeem kan op dit ogenblik die 3 gelijkaardige, gemakkelijke vragen éénduidig en correct beantwoorden! Dus over toekomstige "singularity" ga ik zelfs geen zinnen verspillen.

Ik voorspel dat het geen decennium meer zal duren vooraleer een AI-systeem in samenwerking met een mens bv. de nobelprijs van fysica zal winnen. Het zal wel nog meerdere decennia duren vooraleer één enkel AI-systeem in alles de gelijke zal zijn van een modale mens. Misschien is dat ook wel niet nodig. We zullen de komende decennia in volkomen symbiose met elkaar beginnen samenleven, want we zullen ons waarschijnlijk zelf wat cyborgsgewijs "verbeteren" met slimme implantaten en robotachtige exo-skeletonten. Tot die tijd hoeven we ons geen zorgen te maken. We verbruiken als mens ontiegelijk weinig energie om oplossend na te denken. Ons brein verbruikt de energie van een 20 Watt gloeilamp. Ons menselijk vernuft is ook nog eens zeer klein qua vormfactor. Al onze kennis en ons oplossend vermogen zitten vevat in de grootte van een schedel, gemiddeld zo'n 750 kubieke centimeter. En bovenal, we zijn wreed goedkoop ten opzichte van supercomputerreken capaciteit. Vrij nadenken over bv. "singularity" kost vooralsnog geen geld.

Prof. dr. ir. Erik Mannens is directeur van de onderzoeksgroep imec-UAntwerpen-IDLab waar hij samen met een 120-tal onderzoekers probeert om economische en maatschappelijke impact te genereren door zijn onderzoek naar "duurzame AI". Dit artikel is een samenvatting van zijn hoofdstuk in het boek "Artificiële Intelligentie en Maatschappij" (© Gompel-Svacina – 2021 – ISBN: 978 94 6371 273 6)

Wat is de mensheid toch inventief in het uitvinden van kwalen.

De mensheid in de Westhoek is nog maar pas ontsnapt aan de kwalijke gevolgen van het perfectionisme of daar kondigt zich reeds een volgend onheil aan. De Artificiële Intelligentie, minzaam AI genoemd en in het Frans IA. Het geluid dat een ezel produceert. Maar of dat in het Frans ook zo is weet ik niet.

De mensen hebben weer iets nieuws om zich zorgen over te maken. En de complotdenkers hebben nieuwe munitie voor hun doemdenken.

Is dat nu typisch menselijk om elke technologische innovatie onmiddellijk te koppelen aan potentiële negatieve gevolgen? En zelfs rampen te voorspellen. Blijkbaar ligt het in onze aard, zoals de geschiedenis uitwijst. Een kluit voor evolutionisten en moralisten?

In elk geval duidelijk aangemoedigd door zogezegde specialisten. Die noem ik de professionele zwartkijkers en onheilsprofeten.

Bijgevolg en vanzelfsprekend zou deze AI aanleiding geven tot allerlei kwalen die onze samenleving en onze beschaving zouden treffen in hun fundamenteën. Niet op een positieve manier natuurlijk. Gelukkig zijn er nog verstandige mensen om dit alles te relativieren.

Toen de genetische manipulatie zich ontwikkelde beweerde men dat deze techniek een verkrachting zou zijn van de natuur en de oorspronkelijke ordening van het leven op aarde. Zoals dat door duizenden jaren evolutie was tot stand gekomen. Anderen beweerden dat de mensen hier god wilden spelen. Niet voor de eerste keer natuurlijk, maar so it, waarom niet? Er werd ook bedreigd met Frankenstein scenario's. Creaties van monsters en dergelijken. Kortom, er werden genoeg argumenten aangedragen tegen het gebruik van de techniek voor ieders heug en meug. Men vergeet er soms bij te vertellen dat dankzij de genetische manipulatie van gewassen miljoenen mensen in Afrika en Azië dagelijks gered worden van de hongerdood. En dat in de hedendaagse geneeskunde via gentherapie tot nu toe ongeneeslijke ziektes kunnen behandeld worden.

Leuk verhaal is de beschrijving van de uitvinding en de toepassing van de vaccinatie op het einde van de 18de eeuw. Pasteur en consoorten. Bijna te vergelijken met het protest tegen de genetische manipulatie. Er kwam toen ook hevig protest tegen de onnatuurlijke ingreep bij de mens via een vaccin. De natuur of god (kies maar) had nu eenmaal bacteriën gecreëerd en het is tegennatuurlijk of godslasterend om die beestjes te counteren. Dat de pokken en andere ziektes ondertussen quasi zijn uitgeroeid is wel onmiskenbaar. Vandaag zal niemand meer twijfelen aan het systeem van vaccinaties. Alhoewel, je hebt overal en altijd paranoïde zwartkijkers en minus habensen.

Toen de sociale media hun intrede deden in het maatschappelijk leven via allerlei technologische kanalen werd beweerd dat de communicatie tussen de mensen verloren zou gaan. Er is verdorie in het bestaan van de mensheid nog nooit zoveel gecommuniceerd als vandaag met alle mogelijke middelen. Ja maar, zeiden de pseudo-deskundigen, er is geen fundamentele communicatie meer, want die gaat door al die media verloren. Het is oppervlakkig geworden. Ik heb mijn ouders en mijn grootouders nooit 'fundamenteel' weten communiceren of wat daar ook moge voor doorgaan. Wat gaan we nu doen? Wat wil men? De sociale media liquideren? Internet afschaffen? Dat er misbruiken zijn? Het zal wel. Die zijn er toch altijd geweest. Dat is wellicht ook eigen aan de menselijke aard.

Het ogenblik dat de televisie Vlaanderen veroverde werd voorspeld dat het sociale en familiale leven naar de knoppen zou gaan. Iedere Vlaming, oude en jong, klein en groot, zou zijn leven doorbrengen voor die kijkkast. Geïsoleerd, afgesloten van de buitenwereld. Dat het cafébezoek terugliep was een feit. En wellicht ook het drankmisbruik. Maar het nieuwe medium betekende ook een ontvoogding van de modale Vlaming. Hij/zij werd plots geconfronteerd met beelden uit de echte wereld buiten zijn traditionele omgeving. En met bijhorende standpunten, ideeën en verklaringen. Nogal wiesdes dat de toenmalige zogezegde experts waarschuwden voor het verloren gaan van waarden en normen. Waar horen we dat nog?

Ik herinner mij nog een leuke anekdote bij het uitvinden van de melkmachine. De koeien zouden daaronder lijden want zij hebben menselijk contact nodig voor hun welbehagen en hun melkproductie. En de boer en de boerin zouden hun emotionele relatie met de beesten zien verloren gaan. Daar gaat de idyllische boerenstiel. Precies of die er ooit geweest is.

Toen men de telefoon uitvond deden ook de hijgers hun intrede, alsmede de anonieme bellers en de telefoonseks. Afschaffen dan maar die kunstmatige manier om elkaar iets te zeggen? Waarschijnlijk waren er toen ook al doemdenkers die radicaal een einde wilden maken aan die duivelse technologie.

Toen de boekdrukkunst verscheen waren er langs alle kanten protesten. Waar gaat de wereld naartoe als iedereen zo maar zijn boodschap kan verspreiden op grote schaal? Ook valse gedachten, slechte gedachten, afwijkende gedachten, afhankelijk van wie het bekijkt natuurlijk. Drukkers werden belaagd, bedreigd en zelfs beschuldigd van ketterij. Wat in die tijd geen cadeau was. Je kreeg er bij manier van spreken warme voeten van. Dan maar drukwerk afschaffen als zijnde een uitvinding van de duivel?

Het spijkerschrift is een manier van taal noteren die ontstaan is in Mesopotamië en meer dan vijfduizend jaar oud is. De lettertekens werden gegrift in kleitabletten. Reeds toen werden er valse contracten en facturen opgesteld. Misschien waren er dan ook al protagonisten om te pleiten

voor de afschaffing van het schrift. Wat ervoor zou zorgen dat er geen misbruiken meer zouden zijn. En dan maar alle kleitabletten te pletter gooien. Een moderne manier van boekverbranding.

Zelfs een eminent filosoof als Socrates zou zich op een bepaald moment zorgen gemaakt hebben over het gebruik van schrift om ideeën te bewaren. Het zou het geheugen ondermijnen want niemand zou het nog nodig vinden om iets te onthouden. Kun je je de gevolgen voorstellen?

Toen de homo sapiens de spraak ontwikkelde als communicatiemiddel ontstond ook de leugen. Wellicht gingen toen ook wat stemmen op om de spraak maar gewoon af te schaffen. Want het veroorzaakt nogal wat miserie.

Schaf gewoon de mensen af, want dat is de bron van elke godverdomde miserie op onze aardbol. De natte droom van alle profeten. Zijn er nog andere dan valse? Bij mijn weten niet, tenzij Nostradamus, een leuke jongen, een grappenmaker. Hij voorspelde dat hij ooit zou sterven. Wat geschiedde. Zijn voorspelling was correct.

In dit kader moet mij iets van het hart. Het is blijkbaar niet zo eenvoudig om te stoppen met uitvinden en verspreiden van valse problemen. En evenmin met het stoppen van speuren naar gedachten en gevoelens, waarover we ons druk moeten maken en schuldig voelen. Het is van alle tijden zegt men mij. Vroeger waren het priesters en soortgenoten, vandaag zijn het psychiaters, psychoanalisten en consoorten die de mensen opjagen met doemdenken. Ze schetsen een verworden mens- en wereldbeeld en beweren bij manier van spreken dat de apocalyps dreigt. Ze zijn de waardige opvolgers van hun voorgangers. En ze leven er verdorie van, want hun geschriften zijn een leuke bron van inkomsten. Ze zijn de bedienaars van de nieuwe godsdiensten. Mensen hebben dat blijkbaar nodig en zij profiteren ervan.

Pink Panther

Jonkies

Jongeren en de toekomst

Ik droom van een school waar waardevolle mentoren hun ervaringen uitwisselen met de jeugd en waar men gezamenlijk oplossingen zoekt, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten en gericht op vooruitgang en beterschap voor alles en allen. Ik droom van een leerschool waar openlijk en zonder schrik voor sancties de meest delicate ethische kwesties onder de loep worden gehouden. Ik droom van een school waar het niet gaat om de meeste punten te halen als individu, maar waar men leert om samen te werken, om gezamenlijk te denken en dan ook samen de eer te delen. Ik droom van een school waar de ervaren denkers en wetenschappers de tijd nemen om jongeren te helpen groeien als individuen die zichzelf ten dienste zullen stellen van heel veel anderen, niet omwille van een individuele onmiddellijke kortstondige beloning, maar omwille van een veel groter gevoel voor verantwoordelijkheid. We kennen allemaal wel iemand die arts is geworden omwille van de verschrikkelijke strijd van een ziek familielid ... Onze planeet met haar unieke biotoop maar ook onze medemensen verdienen onze volle aandacht als we een toekomst willen bieden aan de komende generaties. Als we als humanisten ervan uitgaan dat elke persoon op deze planeet evenveel recht heeft op een waardevol bestaan, dan moeten we wel toegeven dat onze inzichten hoognodig herbekeken moeten worden. Alle onderwerpen zijn even dringend terug te evalueren.

Mijn vraag naar de jongeren is duidelijk: in welke wereld willen jullie leven en in hoeverre zijn jullie van plan om eraan te werken? Zijn jullie bereid om onder begeleiding van ouderen grote inspanningen te leveren om de complexiteit van de moderne maatschappij die jullie te wachten staat te analyseren, de valkuilen ervan te ontdekken en de oplossingen mee te helpen bedenken? Waar en hoe gaan jullie de juiste methode vinden? Zijn jullie bereid om jullie Playstations of smartphones heel even opzij te leggen

en een inspanning te leveren om de complexiteit van jullie wereld beter te vatten? Zijn jullie bereid jullie stem te gebruiken om jullie toekomst mee te bepalen? Waarom krijgen extreemrechtse studenten een tweede kans en uiteindelijk een krachtige stem via de media, en waarom komt de humanistische jeugd daar niet tegen in opstand?

Gelukkig zijn er ook tegenvoorbeelden, zie de klimaatpijbelars, een hoopgevende ontwikkeling! Hoe kunnen we deze jongeren de weg wijzen naar betere tijden met de beste humanistische waarden? Hoe krijgen we deze jongeren in de media als tegenwicht op de talloze artikels over de extreemrechtse stemmen die in mijn opinie veel te veel op de eerste pagina's van het nieuws verschijnen? Welke communicatie-expert durft dit aan?

De absolute waarheid bestaat niet, dat weten we allen. Er zijn verschillende soorten waarheden. Leugens daarentegen bestaan wel en ze worden dagelijks gebruikt door de groten der aarde, in dergelijke mate dat het 'normaal' is geworden. Hoe meer die mensen liegen, hoe groter het geweld en hoe vager de normen. Op tien jaar tijd is de samenleving fors veranderd, dat zijn feiten. Ik droom van een project waarmee de jeugd verder kan, waardoor het negativisme iets minder groot wordt dankzij nieuwe hoop. Hoop op een betere toekomst, hoop op minder geweld, hoop op een samenleving waarin elk kind, waar dan ook ter wereld, kan opgroeien zonder besmet te worden door zowel fysieke als morele vervuiling, indoctrinatie of absurd geweld.

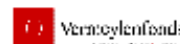
Ja ik droom, en zoals Lennon het zo mooi zong, ben ik gelukkig niet alleen!

*HV Nationaal
KWINTESSENS*

Lezing 'DIT IS EUROPA' door Hendrik Vos

Organisator: Vermeylenfonds
Koksijde-Oostduinkerke
Datum: donderdag 11 januari
Uur: 14u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde,
 Galloperstraat 48
Prijs: 5 euro / leden 3 euro
 (koffie inbegrepen)

Hendrik Vos neemt ons mee op een reis over het continent Europa in het spoor van de hoofdrolspelers en de toevallige passanten die ongepland mee op het toneel belandden.

INFO: Maurits De Picker - depicker.maurits@skynet.be - 0477 29 38 37

Nieuwjaarsreceptie

Organisator: Vrijzinnig Huis
 Koksijde
Datum: zondag 21 januari
Uur: 11u – 13u
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde,
 Galloperstraat 48
Prijs: gratis

We klinken samen op het nieuwe jaar met een hapje en een drankje.

Info: Joeri Stekelorum – 0494 53 28 63 - vrijzinnghuisokosijde@gmail.com

Algemene vergadering met diner

Organisator: Willemsfonds
 Veurne – De Panne – Koksijde
Datum: Zaterdag 3 februari

Info: ivan.winnock@skynet.be

Lezing 'Westerse waarden, mensenrechten en identiteit' door historicus Ben Wuyts

Organisator: Mensen &
 Wetenschap Westkust i.s.m.
 Willemsfonds en HV Westhoek
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde,
 Galloperstraat 48
Datum: donderdag 8 februari
Uur: 14u30
Prijs: 5 € (koffie inbegrepen)
 3 € voor leden M&W, WF en HV.

Historicus Ben Wuyts onderzoekt in het 1e luik van zijn lezing de wortels en de betekenis van de begrippen democratie, rechtsstaat en mensenrechten. Hij sluit dit onderdeel af met beschouwingen over migratie, postmodernisme en het spanningsveld omheen 'woke'. In het 2e luik reflecteert hij over de begrippen individuele en collectieve identiteit vanuit een geschiedkundig perspectief waarbij hij Vlaanderen in ons vizier brengt. Als slot stelt hij vragen over de Vlaamse identitaire ideologie en het gebrek aan burgerparticipatie in ons huidige politiek systeem in België.

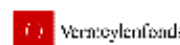

info: marc-mortier@telenet.be - 0475 97 21 98

Ledenfeest

Organisator : Vermeylenfonds
Koksijde-Oostduinkerke
Datum : zaterdag 24 februari
Uur : 11u
Locatie : Vrijzinnig Huis Koksijde,
 Galloperstraat 48
Prijs : Nog te bepalen

Gezellig samenzijn voor de leden van het Vermeylenfonds, gevolgd door een maaltijd.

Info: Maurits De Picker - depicker.maurits@skynet.be - 0477 29 38 37

Kwis in het Vrijzinnig Huis Koksijde - 6de Kwis Quizt'et

Organisator: Vrijzinnig Huis Koksijde
Datum: vrijdag 15 maart
Uur: deuren open 18u45 – start stipt om 19u30
Locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde, Galloperstraat 48
Prijs: 15 euro per ploeg van 4 personen

In een ontspannen sfeer je parate kennis testen samen met je vrienden? Neem dan deel aan onze jaarlijkse kwis. Aantal ploegen beperkt tot 15. Snel inschrijven is dus de boodschap. Ook zij die niet deelnemen aan het spel maar van de gezellige sfeer en van de spanning willen meegenieten, kunnen gedurende het spel rustig een drankje nuttigen en supporteren voor je favoriete ploeg!

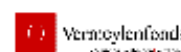

Info: Joeri Stekelorum – 0494 53 28 63 - vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

Uitstap naar Oostende in het kader van het Ensorjaar

Organisator: Vermeylenfonds Koksijde-Oostduinkerke
Datum: donderdag 28 maart
Uur: 14u
Locatie: Oostende
Prijs: Nog te bepalen

Bezoek tentoonstelling

Prijs: Maurits De Picker - depicker.maurits@skynet.be - 0477 29 38 37

ZONDAGEN IN HET VRIJZINNIG HUIS KOKSIJDE

Elke zondag is de bar van het Vrijzinnig Huis Koksijde open van 11u. tot 13.30u.
Ideaal voor een gezellige babbel en een drankje!

Dienstverlening

Wat betreft de dienstverlening kunnen jullie nog terecht op het nummer van het huisvandeMens Koksijde, namelijk 058 52 08 94 tijdens de kantooruren.

Je krijgt onze administratief medewerker Talitha aan de lijn. Zij heeft haar bureau in het huisvandeMens leper maar volgt het huisvandeMens Koksijde op.

In het weekend en buiten de kantooruren bel je best het nummer van het huisvandeMens leper, namelijk 057 23 06 30, omdat er daar altijd een permanentiedienst is.

Bij aanvragen van vrijzinnig humanistische afscheidsplechtigheden zal Talitha een consulent inschakelen van een ander huisvandeMens die jullie zal bijstaan in Koksijde. Afscheidsplechtigheden blijven vanzelfsprekend prioritair, want de tijd is kort om alles in goede banen te leiden om een mooie ceremonie te maken.

Andere aanvragen, zoals wilsverklaringen, gespreksbegeleiding, huwelijksplechtigheden,....worden eveneens genoteerd en er wordt gekeken hoe die kunnen opgenomen worden.

Talitha Ligneel

Donderdag 14 september Lezing 'Tussen Kijken en Zien. Déjà vu.'

Met dit thema startte Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Willemsfonds en Humanistisch Verbond op donderdag 14 september in het Vrijzinnig Huis Koksijde het na-jaarprogramma 2023.

35 sympathisanten genoten gedurende meer dan anderhalf uur van deze interessante lezing gebracht door Dr. Gie van den Berghe, ethicus, historicus en auteur.

Kijken doen we met de ogen, zien met onze hersenen, zo begon spreker zijn lezing.

Niet evident voor iedereen, maar de gevolgen zijn niet te onderschatten. Men "kijkt" naar hetzelfde of wordt met hetzelfde geconfronteerd, maar de perceptie is anders, we "zien" iets anders. Dat verschil in zien kan onze reactie, onze houding bepalen.

Een uitnodiging dus om te begrijpen en te aanvaarden dat anderen op basis van dezelfde beelden tot andere conclusies komen en desgevallend een andere houding aannemen, anders reageren.

Dit verklaart de spreker door de werking van onze hersenen. We herkennen bepaalde zaken. Nieuwe zaken worden gescand door onze hersenen. Deze zijn in voortdurende ontwikkeling. Uiteraard genetisch ontwikkeld, maar gevoed door de talrijke ervaringen in het leven, meer bepaald door de levensomstandigheden met o.m. invloed van omgeving, levensbeschouwing, cultuur en zoveel meer.

Zijn uitgangstellingen illustreert de spreker met een powerpoint-presentatie van meer van 100 beelden.

Daarbij lokt hij af en toe een reactie uit bij het publiek, wat soms tot hilarische toestanden leidt.

Veel waarheden komen zodoende aan bod, op een speelse wijze, maar daarom niet minder authentiek.

Op deze zonnige namiddag hebben we met zijn allen inzicht verworven in de mechanismen van kijken en zien. De conclusie houdt een oproep tot begrip en tolerantie in voor (de ideeën van) de andere. Respect voor onze medemens. Een duidelijke vrijzinnig humanistische waarde.

Marc Mortier
voorzitter M&W Westkust

**Donderdag 12 oktober Lezing 'Muziek in Vlaanderen' door Lucas De Lil
Een speurtocht naar minder bekende klassieke componisten.**

Met dit thema bracht Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Willem's Fonds en het Humanistisch Verbond op donderdag 12 oktober 2023 in het Vrijzinnig Huis Koksijde een atypische lezing.

Nu niet met een blik op de wereld van wetenschap en techniek, maar een kijk in de rijke kunst- en cultuurgeschiedenis van Vlaanderen.

Onze gids daarbij was de heer Lucas de Lil, docent aan het Conservatorium te Brugge, dirigent en zelf ook componist.

Gedurende ruim een uur wist deze enthousiaste en bevolgen maestro ons publiek te onderhouden met een harmonische combinatie van woord, beeld en klank.

Zoals gepland kwamen een aantal totaal onbekende of minder bekende Vlaamse componisten aan bod.

Als uitgangspunt werd gekozen voor de 16e eeuw en de persoon van Cipriano de Rore, geboren te Ronse.

Wikipedia noemt deze persoon verkeerdelijk "een Italiaanse componist". Dat komt wellicht omdat hij vooral carrière maakte in Italië, meer bepaald in Venetië en Parma, waar hij een praalgraf kreeg. Hij had invloed op grote namen in de muziekwereld, zoals Monteverdi.

Tot daar deze enigszins uitgebreide beschrijving, maar ook de volgende componisten genoten naam en faam.

Zoals Abraham Van den Kerkhoven uit Mechelen, die in Brussel hoofdorganist werd, of de 18e eeuwse Henri Jacques de Croes, de Vlaamse Vivaldi, of nog Mathias Van den Gheyn uit Leuven, die het bracht tot componist, organist en beiaardier. Uit zijn repertorium wordt vandaag de dag nog vaak geput.

Een grote sprong in de tijd bracht ons tot componisten zoals Jan Blockx, een leerling van Peter Benoit, en verder Flor Alpaerts, Arthur Meulemans, Marcel Poot, Victor Legley, Karel Goeyvaerts (seriële muziek, wiskundig opgebouwd), Lucien Goethals, Norbert Rosseau en tenslotte Octaaf Van Geert wiens muziek inspiratie vond in de tectonische aardbewegingen.

De Vlaamse componisten leefden dus duidelijk mee met de internationale muziekontwikkeling.

Als toemaatje verraste Lucas de Lil ons op een eigen compositie, met "Intimate Voices" onder de titel "When the sun..."

Een warm applaus voor zoveel schoonheid was een passende afsluiter voor deze interessante lezing.

Marc Mortier

voorzitter Mensen & Wetenschap Westkust

Donderdag 9 november
Lezing 'Bemінде ongelovigen' door Anne Provoost

deren daarentegen geloven dat hun leven verloopt volgens een door God ontworpen plan. Er is dus verscheidenheid troef.

Aan de hand van een aantal voorbeelden uit het dagelijkse leven illustreert Anne Provoost de uiteenlopende mogelijkheden.

Tijdens haar lezing roept ze de deelnemers op om in alle stilte deel te nemen aan een oefening met de door haar ontworpen 'religiometer'. Deze gaat van 1 tot 10, van de atheïst via de deïst, de theïst en de ietsist tot de persoon die denkt te (moeten) leven volgens een goddelijk plan.

Zij toont begrip voor het standpunt van de onderscheiden groepen en nodigt het publiek uit om daar uitgebreid kennis van te nemen (alvorens te oordelen/veroordelen).

Als humaniste brengt zij dus begrip op voor andere meningen, maar roept de (vrijzinnige) humanisten op duidelijk hun ideeën te formuleren en te verdedigen. In alle bescheidenheid.

In een pluralistische democratische samenleving is dit noodzakelijk.

Op donderdag 9 november 2023 bracht Mensen & Wetenschap Westkust i.s.m. Willemsfonds en Humanistisch Verbond een afsluitende lezing voor dit geslaagde jaar.

De keuze viel op schrijfster Anne Provoost met haar boek 'Bemінде (on)gelovigen'.

Niet minder dan vijftig belangstellenden waren naar het Vrijzinnig Huis Koksijde afgezakt om te luisteren naar de (levens)ervaringen van de auteur. Opgevoed in een katholiek nest in West-Vlaanderen maakte zij een hele mentale evolutie door. Haar boeken zijn daar een getuige van.

Zo gaat zij bijvoorbeeld in haar 'De arkvaarders' dieper in op de mythe van de Ark van Noach. Ze probeert de psychologie van de betrokken mensen te doorgronden.

Uiteraard zijn geloof en godsdienst hierbij van groot belang. Sommigen sluiten god en godsdienst totaal uit, terwijl an-

Waar sommigen misschien verwachtten een agressief atheïstisch project te horen verdedigen, bleek dat het publiek zeer getroffen was door de milde opstelling van de spreker.

Een lezing van de bovenste plank!

Marc Mortier

voorzitter Mensen & Wetenschap Westkust

VERMEYLENFONDS KOKSIJDE – OOSTDUINKERKE

Het Vermeylenfonds is een algemeen culturele vereniging met een vrijmoedige kijk op de maatschappij. Een kijk die zich niet laat beperken door politieke, ideologische en religieuze overtuigingen.

Onze socio-culturele vereniging inspireert zich op de figuur en het werk van August Vermeylen.

Het Vermeylenfonds staat open voor alle mensen met een eigenzinnige en kritische visie op de wereld. Je kunt er genieten van een ruim aanbod culturele activiteiten, mensen ontmoeten en van gedachten wisselen.

De zeven pijlers van onze werking

Wij organiseren volgende activiteiten:

1. Lezingen, al dan niet in samenwerking met andere verenigingen, rond vooral linkse en vrijzinnige thema's.
2. Geleide museumbezoeken.
3. Theaterbezoeken.
4. Geleide bezoeken aan tentoonstellingen.
5. Geleide natuur- of architectuurwandelingen
6. Daguitstappen.
7. Jaarlijkse ledenvergadering met etentje erna.

Een greep uit onze activiteiten in 2024

- 11.01.24: Lezing 'Dit is Europa' door Hendrik Vos.
24.02.24: Ledenfeest.
28.03.24: Uitstap naar Oostende in het kader van het Ensorjaar.
11.04.24: Lezing : Extreem rechts herhaalt zich niet op dezelfde manier door Vincent Scheltiens.
28.05.24: Lezing : Geheugensteuntjes door Christel Geerts.
13.06.24: Lezing door Heleen Debruyne
22.08.24: Boottocht op de IJzer: van Nieuwpoort tot Diksmuide
10.10.24: Lezing 'Dikke Freddy' (i.v.m. kansarmoede) door Eric Vlaeminck
14.11.24: Lezing 'Dansen op een ziedende vulkaan' door Dominique Willaert

Lid worden van het Vermeylenfonds

Kan mits storting van een jaarlijkse bijdrage op rekening BE 10 0012 0731 0904 van Vermeylenfonds Koksijde

Een hoofdlid betaalt 15 euro per jaar

Een hoofdlid + partner : 20 euro

Een bijkomend gezinslid : 5 euro / gratis voor - 26 jarigen

Voordelen: * Korting op alle activiteiten (lezingen, uitstappen, bezoeken, ...)

- Tijdschrift DNG (De Nieuwe Gemeenschap)

Voor meer informatie kan je steeds terecht bij

Maurits De Picker

0477 29 38 37

depicker.maurits@skynet.be

WILLIE VAN PEER

Niet te geloven. De werkelijkheid achter het Nieuwe Testament.

In welke taal is het Nieuwe Testament geschreven? Welke tekst(en) in het Nieuwe Testament is/zijn het oudst? Heeft Pontius Pilatus echt geleefd?

Willie van Peer, die filologie studeerde in Antwerpen en Leuven en een doctoraat in de linguïstiek behaalde aan de universiteit van Lancaster, schotelt de lezer in de inleiding van zijn boek *Niet te geloven* een kleine quiz voor. Enkele vragen uit deze quiz werden hierboven overgenomen. Kent u de antwoorden? Voor ondergetekende was het al snel duidelijk dat er nog wel wat schortte aan zijn kennis over het Nieuwe Testament. Van Peer betreurt dat het in het algemeen bedroevend gesteld is met die kennis. Het Nieuwe Testament heeft immers een enorme impact gehad op onze cultuur en samenleving.

Hoewel het Nieuwe Testament geen grote boodschap van god bevat, kunnen we ons afvragen in hoeverre in dit boek de woorden en ideeën van Jezus weerspiegeld worden. De vraag 'wat Jezus werkelijk wilde zeggen' lijkt nog steeds talloze mensen te fascineren. Dat blijkt wel uit de verkoopcijfers van boeken als *De Da Vinci Code* van Dan Brown. Van Peer laat zich echter erg laatdunkend uit over Dan Brown: waarom een fictieve zoektocht met allerlei vergezochte coderingen en onbestaande genootschappen verzinnen, als de feitelijke zoektocht veel interessanter is? De feiten zijn interessanter dan fictie omdat het de feiten zijn.

De lezer die in *Niet te geloven* een duidelijk antwoord hoopt te vinden op de vraag 'wat Jezus werkelijk wilde zeggen' komt echter bedrogen uit. De volgelingen van Jezus waren volgens de evangeliën zelf immers eenvoudige arbeiders, en zij konden waarschijnlijk hun eigen taal, het Aramees, niet lezen of schrijven, laat staan het Grieks waarin het Nieuwe Testament geschreven is. Zelfs het evangelie van Marcus, dat het oudste evangelie is (maar minder oud is dan de brieven van Paulus, de oudste teksten in het Nieuwe Testament), is geen ooggetuigenverslag van iemand die Jezus zelf gekend heeft. Het is allemaal 'van horen zeggen'. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt echter dat beweringen van getuigen over wat ze gezien of gehoord hebben niet altijd erg betrouwbaar zijn. Van Peer merkt bovendien op dat antropologische studies aantonen dat verhalen die in mondelinge culturen doorverteld worden na enige tijd aan sterke veranderingen onderhevig zijn. Er zijn dus gegronde redenen om te twijfelen aan de werkelijkheidswaarde van de vertellingen in de evangeliën.

Van Peer pakt de zaken dus wetenschappelijk aan. Hij steunt in zijn boek op filologie, antropologie, psychologie, medische wetenschap, geografie, cultuurwetenschap en geschiedkunde. Zo is het interessant om te weten dat gekruisigden in de Romeinse cultuur helemaal niet individueel begraven werden, maar meestal ter afschrikking bleven hangen. Als er

geen graf is, kan er echter ook geen leeg graf zijn... Verder blijkt uit historische teksten dat Pilatus werkelijk geleefd heeft, maar Joden verachtte en massaal liet kruisigen, zodat het onwaarschijnlijk lijkt dat hij zich om één bepaalde 'oproerkraaiër' zou bekommerd hebben. En zo bevat het Nieuwe Testament nog tal van culturele en historische onjuistheden. Van Peer gebruikt dus wetenschap en de teksten uit het Nieuwe Testament zelf om aan te tonen dat dit Nieuwe Testament eigenlijk... niet te geloven is.

Niet te geloven is dan ook een absolute aanrader voor iedereen die feiten belangrijk vindt en van wetenschappelijke redeneringen houdt.

Ard Van Moer

WILLIE VAN PEER

Niet te geloven. De werkelijkheid achter het Nieuwe Testament.

16 april 2019

256 p.

ISBN 9789059089594

KATHARINE HAYHOE

HOOP VOOR DE AARDE

Hoe we samen het klimaat kunnen redden.

Over de (be)dreigende klimaatverandering zijn al een hele bibliotheek vol boeken geschreven.

Maar het boek van Katharine Hayhoe is een opmerkelijk boek, geschreven door een vooraanstaande Amerikaanse klimaatwetenschapster en activiste, die ons niet alleen confronteert met de verschillende verschijningsvormen van de klimaatverandering, maar ook een weg uitstippelt om er iets aan te doen.

Ze brengt ons een spannend verhaal hoe ze door gesprekken met onderzoekers uit andere disciplines tot meer en dieper inzicht is gekomen omtrent de omvang en de evolutie van de problematiek.

Ze deed deze ervaring op tijdens een groot aantal lezingen, wetenschappelijke congressen in de VS en er buiten, waarop ze haar doordachte en onderbouwde mening kon naar voor brengen.

Belangrijk hierbij is dat ze de mening(en) van de negationisten (zij die het probleem ontkennen) ernstig neemt en de weerlegging ervan gebruikt als voortschrijdend instrument om te overtuigen.

Het heeft echter geen zin, zo stelt ze, rechtstreeks en aanvallend in discussie te gaan met deze mensen. Velen onder hen sluiten zich immers op in hun eigen visie en wijzen de nochtans waardevolle elementen in de discussie af.

Katharine Hayhoe ontwikkelt een

strategie om door geleidelijkheid de tegenstanders in een gesprek te betrekken en proberen te overtuigen. Van wezenlijk belang is iets aan te brengen waarbij ze een persoonlijk en onmiddellijk belang hebben, dit in tegenstelling tot zaken die worden geklasseerd als een 'ver van mijn bed'-show.

Een effectieve bestrijding van de klimaatverandering is niet nadelig voor de economische groei, wel integendeel en draagt bovendien ook bij tot een meer evenwichtige en rechtvaardige samenleving.

Rekening dient echter te worden gehouden met de grote macht van een behoudsgezinde industrie die door lobbywerk bij politici, parlementen en regeringen probeert een rem te zetten op de verandering.

Het komt op elk van ons aan om een steentje bij te dragen, want 'de planeet zal het overleven. De vraag is of wij hier zullen zijn om daar getuige van te zijn'.

Marc Mortier

*voorzitter Mensen & Wetenschap
Westkust*

Niemand kan het probleem van de klimaatverandering zo goed onder woorden brengen als Katharine Hayhoe in haar boek *Hoop voor de aarde: hoe we samen het klimaat kunnen redden*. De klimaatverandering is even urgent als complex.

KATHARINE HAYHOE

HOOP VOOR DE AARDE

Hoe we samen het klimaat kunnen redden.

UTRECHT, 2022

270 P.

ISBN 978 90 435 378 3

In de kijker

Jacques Van Sevencoten
&
Myriam Christiaen

Voor onze 47ste uitgave van de Sprokkel gaan we een koppel voorstellen dat als vrijwilligers op verschillende terreinen, maar vooral voor het Vrijzinnig Huis Koksijde van onschatbare waarde is geweest. Zelf zijn ze geen tafelspringers en blijven ze eerder bescheiden op de achtergrond, Jacques Van Sevencoten en Myriam Christiaen.

Vertel iets over jullie zelf

Myriam: ik ben geboren in Poperinge in 1952. Mijn studies heb ik gedaan in Wallonië en Brussel in het Frans. Op 16 jaar begon ik te werken, meestal in de verzekeringssector om na verschillende fusies te eindigen in 2003 bij AXA.

Jacques: Ik ben geboren in Ninove in 1951. Mijn studies gestart in de "Ecole Moyenne", het latere Koninklijk Atheneum en beëindigd in 1969. Aangezien ik in het ingangsexamen al geslaagd was in april en de medische screening doorstaan in juni, ben ik na een korte vakantie de Spaar-kas (ASLK) eind juli 1969 binnengestapt. Na de fusies met NMKN en G-Bank heb ik mijn conclusies getrokken en ben ik met wederzijdse toestemming gestopt. Dus kan niemand ons de bankencrisis (2008) verwijten.

Ondertussen hadden wij in april 1995 ons appartement ingericht en werden we fiere "aangespoelden".

Julie zijn zeer sportief geweest, vertel.

Jacques: vanaf 1969 ben ik beginnen voetballen in Oost-Vlaanderen tot tweede provinciale. In 1986 ben ik overgeschakeld naar het lopen (het voetbal werd te brutaal). Het joggen is enigszins uit de "hand gelopen", aangezien ik na 10 maanden de marathon van Brussel tot een goed einde bracht (velen dachten dat het niet zou lukken). Er zouden er nog een tiental volgen. In 2002 kreeg ik veel tijd en wilde mijn trainingen opdrijven, helaas begonnen de knieën op te spelen.

Dan maar overgeschakeld op wandelen, met de Vierdaagse van de IJzer als jaarlijks hoogtepunt. Helaas hebben we deze bedrijvigheid serieus moeten afbouwen tot in oktober 2016 en maart 2017 knieprothesen ingeplant werden. Tot daar het sportieve.

Myriam: ik vond het wachten tijdens zijn jogging te lang, zodat ik voorstelde om ook te beginnen. Het was niet "Evy" die de schema's opstelde maar "Jacky". Eenmaal de 20 van Brussel volbracht was ik zo gebeten dat de Marathons van Berchem, New York, Médoc en Rotterdam op mijn palmares kwamen.

Beiden hebben zich sterk ingezet voor het vrijwilligerswerk in Koksijde, voetbal, VHK.....

Jacques: Tijdens een zondagse wandeling kwamen we in de Veurnelaan en werden we door kennissen binnengeloodst op de eerste verdieping van "Taf Wallet" in een knus salonnetje. Na een paar bezoeken sprak een zekere "Bob" ons aan of met de vraag of we geen lid wilden worden van de VOC voor een immens bedrag van 5 euro !!! Met plezier uiteraard. Na een tijdje deden we af en toe eens de bar, kwam er een klusje bij en werden de bardiensten opgevoerd ook in de latere locaties: De Brug, Voetbalkantine KVC en de huidige "Tempel". Wij hebben dit altijd met veel plezier en goesting gedaan. Maar door sommige coronamaatregelen is het misgelopen en hebben we op 26 december 2021 onze medewerking abrupt stopgezet.

Myriam: Maar als we thuis zijn, komen wij zeker en vast op zondag een Orvalleke drinken en een praatje maken.

Vanaf 2009 tot 2016 hebben we ook bij KVC de bardiensten in de verschillende VIP gebouwen "container, tenten, kantine en de huidige VIP ruimte" verzorgd. Ondertussen waren we getuigen van de opgang van 1e Provinciaal, Bevordering, 3e Nationaal tot 2e Klasse van KBVB, tot en met het terugzakken.

Eén van jullie hobby's is reizen. Vanwaar die bezetenheid, waar zijn jullie al geweest ?

Myriam: In al die jaren hebben we nog nooit op het strand van Koksijde gelegen bij goed weer, geen gesleur met ligbedden en frigobox. Op ons dakterras staat alles klaar om een dagje te zonnen en de frigo is maar een paar meter ver... Daarentegen in het buitenland zitten we het liefst op het strand in plaats van aan het zwembad.

Jacques: Ik denk dat aangezien we elkaar in 1984 in Tunesië hebben leren kennen, we die heuglijke gebeurtenis willen herbeleven en daarom zo veel mogelijk naar het buitenland op reis gaan. In het begin was er wel altijd een rondrit, excursie of uitstap ingebouwd, maar de laatste jaren is het alleen uitrusten op het strand. Ondertussen hebben we toch al verschillende werelddelen bezocht.

Myriam: Wij reizen natuurlijk alleen buiten de schoolvakanties, wat wel voordeliger is voor ons budget.

Jacques, u bent een trouwe aanwezige op de gemeenteraden in Koksijde, politieke ambities?

Jacques: Zoals voor alles, als ik thuis ben, probeer ik aanwezig te zijn op de gemeenteraad. We zijn met ons beiden begonnen in Koksijde Dorp, in het oude gemeentehuis. Ook gingen we naar de OCMW raad in ODK en in het Sociaal Huis. Enkele maanden na de inhuldiging van de kokpit is Myriam gestopt vanwege de slechte akoestiek. De koptelefoon die de burgemeester haar wou bezorgen heeft ze niet gewild.

Ik blijf graag op de hoogte van het reilen en zeilen in onze gemeente. Maar Marc (VDB) of Sander (L) moeten niet vrezen dat ik mij kandidaat ga stellen bij de gemeenteverkiezingen.

Vanwaar jullie betrokkenheid in de vrijzinnige werking ?

Jacques: Tot mijn 12 jaar heb ik 2 periodes gekend (eerste en plechtige communie) waar ik kennis maakte met de kerk. Dan kreeg ik van mama de verantwoordelijkheid om zelf een keuze te maken. Deze was vlug gemaakt en zo zie ik alleen nog een kerk van binnen bij een begrafenis of een of ander stadsbezoek. In de klas volgde ik van dan af "zedeleer" en is vrijzinnigheid gegroeid.

Myriam: Aangezien ik nooit gedoopt ben, heb ik geen grote aanpassing moeten maken om me in het vrijzinnige thuis te voelen.

Wat is vrijheid voor jullie ?

Als je kan doen wat je graag doet, vind ik dat als een grote vrijheid. We denken dat we hier in België niet slecht beïnvloed zijn, we mogen zelfs klagen en zagen. Maar onze vrijheid stopt wel als we iemand anders vrijheid betreden.

Hoe ziet een ideale maatschappij er voor jullie uit ? Hoe kijk je naar de maatschappelijke problemen van dit moment ?

Jacques: De ideale maatschappij bestaat voor ons nog niet, er zal nog veel werk zijn voor de maatschappij ideaal is. Als je hier en in het buitenland bekijkt wat er allemaal misloopt: armoede, migratie, natuurrampen, oorlogsflicten en terrorisme is het blijkbaar hopeloos.

Myriam: Tijdens de corona periode hadden we grote twijfel over het gezegde : de maatschappij zal veel socialer worden na de pandemie. Tot nu toe is daar niet veel van te merken. Integendeel.

We kunnen alleen in ons gezin, familie, vriendenkring en omgeving trachten een steentje bij te dragen.

Vrije meningsuiting blijft een actueel onderwerp, waar liggen de grenzen voor jullie ?

Jacques: Vrije meningsuiting is een zeer groot recht en actueel. Maar alleen wordt het gevaarlijk en misbruikt door sommigen als ze andere onterecht, ongefundeerd en ongemaniëerd aanvallen en door het slijk halen.

Myriam: De nieuwe communicatiemiddelen (internetplatformen) laten deze hetze ook veel te gemakkelijk passeren.

Is er nog tijd voor iets anders of welke dromen hebben jullie nog ?

Myriam: Blijkbaar zouden "de meeste dromen bedrog zijn", dus hopen wij dat we niet te veel nachtmerries mee maken.

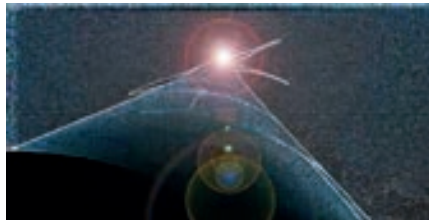
Jacques: We zullen proberen het hier nog zolang mogelijk te trekken (wat we zelf niet in de hand hebben natuurlijk) om de 7 maanden door corona verloren vakanties te kunnen recupereren. We wensen aan iedereen en zeker aan de echte leden van het VHK het beste.

Marc Van Muylem

De redactie van **de Sprokkel**
wenst al haar trouwe lezers een
gezond en gelukkig 2024

Gedicht

Hoop
Je niet laten ontglippen
Door ontgoochelingen
Tegenslagen en pijn
Niet te springen in de oneindige duisternis
Hoop in je te blijven dragen
Overtuigd van het recht Ook
tegenover jezelf
Blijven vertrouwen in HOOP
Als TOEKOMSTZUURSTOF

Gustaaf de meersman

Activiteit in het
Vrijzinnig Huis Koksijde

VRIJDAG 15 MAART 2024

Kwisploegen van 4 personen • maximum 15 ploegen
Snel zijn is dus de boodschap!

praktisch

deuren: 18.45u. - start: stipt 19.30u.

Inschrijven vóór 5 maart 2024

locatie: Vrijzinnig Huis Koksijde
Galloperstraat 48 - 8670 Koksijde

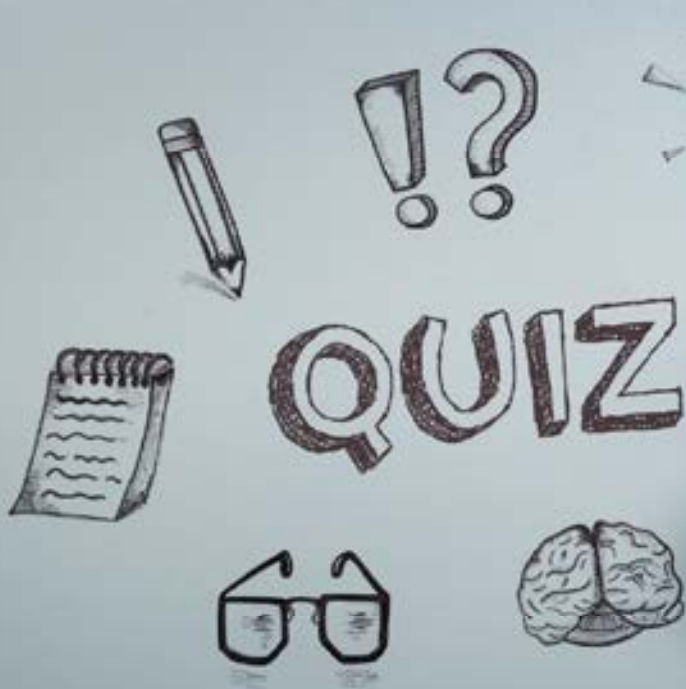
voorafbetalen Vrijzinnig Huis Koksijde
BE 81 0012 6878 1824

toegang: gratis
deelname kwis: €15 per ploeg

met vermelding:
6^e QUIZT 'ET + naam kwisploeg

contactpersoon Joeri Stekelorum
☎ 0494/53 28 63
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

prijzen in natura (geen geldprijzen)
ALTIJD PRIJS !

Ook zij die niet deelnemen aan het spel maar van de gezellige sfeer en van de spanning willen meegenieten, kunnen gedurende het spel rustig een drankje nuttigen

**Bericht aan
de redactieleden**

JAARPLANNING - DEADLINES
Respecteer deze deadlines voor
het toesturen van gegevens:

Editie
april – mei – juni 2024
zondag 4 februari 2024

Vrijzinnig Huis Koksijde
Galopperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
vrijzinnighuiskoksijde@gmail.com

huysvandeMens Koksijde
Galopperstraat 48, 8670 Koksijde
Tel. 058 52 08 94
koksijde@demens.nu

Willemsfonds Koekelare
contactpersoon: André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

huysvandeMens Diksmuide
Esenweg 30, 8600 Diksmuide
Tel. 051 55 01 60
diksmuide@demens.nu
www.demens.nu

**Willemsfonds
Veurne-De Panne-Koksijde**
contactpersoon: Ivan Winnock
Sasstraat 7, 8630 Veurne
Tel. 058 31 23 57
ivan.winnock@skynet.be

Vrienden van het GO! Westhoek
contactpersoon: Annie Decler
14e Artilleriestraat 7
8600 Diksmuide
Tel. 051 50 15 33
vriendengo.westhoek@gmail.com

**Humanistisch Verbond
Westhoek**
contactpersoon:
Bernard Van den Haute
Veldstraat 81
8660 Adinkerke
0491 622 955
bvdhaute@gmail.com

**Humanistisch Verbond
Koekelare-Diksmuide**
contactpersoon:
André Laveyne
Brugse Heirweg 17
8680 Koekelare
Tel. 051 58 07 41
andre.laveyne1@telenet.be

**Mensen & Wetenschap
Westkust**
contactpersoon:
Marc Mortier
Astridplein 3-401
8670 Koksijde
Gsm 0475 97 21 98
marc-mortier@telenet.be

Panne Instituut

Comité vzw Panne Instituut
contactpersoon:
Eddy Deboyser
Duinhoekstraat 98
8660 De Panne
Tel. 058 41 22 19
Gsm 0473 89 39 14
deboyser.eddy@skynet.be

**Vermeylenfonds
Koksijde-Oostduinkerke**
contactpersoon: Maurits
De Picker, Koninklijke Baan
190A/301, 8670 Koksijde
Gsm 0477 29 38 37
depicker.maurits@skynet.be